

KATUPOJAT EP

TE -

KIJÄ/T: Kristian Ilmari Pyykkö

Koulutusala Kulttuuriala	
Koulutusohjelma/Tutkinto-ohjelma Musiikkipedagogin tutkinto-ohjelma	
Työn tekijä(t) Kristian Ilmari Pyykkö	
Työn nimi Katupojat EP	
Päiväys 6.5.2017	Sivumäärä/Liitteet 16
Ohjaaja(t) Risto Toppola	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Savonia AMK/Kuopion konservatorio	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Käsittelen opinnäytetyössäni säveltämistä, sanoittamista sekä sovittamista. Projektina on EP Katupojat-yhtyeelle sisältäen neljä kappaletta. Sävellys- ja sanoitustyö on syntynyt yhteistyössä yhtyeen laulaja Janne Nissisen kanssa. Sovitukset ovat omiani ja hioutuivat lopulliseen muotoon studiossa.</p> <p>Opinnäytetyöni suunnittelu alkoi toisena opiskeluvuotenani. Olin seurannut tuolloin valmistuvassa olevien opiskelijoiden opinnäytetyöprosesseja ja päätyntä tulokseen, että projektityyppinen opinnäytetyö on oikea valinta minulle. Olin aiemmissa konservatorio-opinnoissani päätyntä kirjalliseen tutkielmaan ja halusin vaihtelua. Näin päädyin musiikilliseen projektiin.</p> <p>Opinnäytetyön aiheen valinta oli aluksi melko vaikea. Halu säveltää ja saada omia sävellyksiä äänitettyä oli kova, mutta aiheelle ei tuntunut löytyvän työelämälähtöistä funktiota. Tietenkin musiikilla ja sävellyksillä on itseisarvonsa, mutta halusin jotain konkreettisempaa ja hyödyllisempää käyttöä opinnäytetyölleni. Tällöin mieleeni tuli Katupojat-yhtye, jonka kanssa olin keikkaillut säännöllisesti muutaman vuoden ajan. Viihdyin yhtyeessä ja kemia soittajien kesken tuntui olevan kohdallaan. Kuitenkin yhtyeeltä puuttui täysin oma tuotanto. Silloin nämä kaksi asiaa yhdistyivät luonnollisesti – haluni tehdä omia sävellyksiä, sekä Katupoikien puuttuva oma materiaali.</p> <p>Alussa suunnittelin sisällöksi viittä kappaletta, mutta päädyin lopulta neljään. Näin pohjatyö saatiin valmiiksi ajoissa, ja aikaa jäi vielä sävellysten harjoitteluun ennen studioon menemistä. Kuvaan opinnäytetyössäni sävellys-, sanoitus-, sekä äänitysprosessia, jotka kaikki etenivät vaiheittain. Sävellys- ja sanoitustyö etenivät lähinnä laulajan ja itseni välisinä työpajoina. Sovitusten ensimmäiset ideat toteutettiin bändiharjoituksissa yhtyeen Kuopiossa asuvien jäsenten kesken ja viimeisteltiin studiossa. Yhtyeen neljäs jäsen Timo Timonen äänitti kitarasoolonsa etätyönä Mikkelissä. Äänityksestä vastasi Kuopion konservatorion musiikkiteknologialinjan vastuupettaja Petteri Pyyny. Miksaus on itseni ja Petterin yhteistyön tulos.</p>	
<p>Avainsanat Opinnäytetyö, Musiikki ja tanssi, Produktio, Äänitys</p>	

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Music			
Author(s) Kristian Ilmari Pyykkö			
Title of Thesis Katupojat EP			
Date	6.5.2017	Pages/Appendices	16
Supervisor(s) Risto Toppola			
Client Organisation /Partners Savonia AMK/Kuopion konservatorio			
<p>Abstract</p> <p>My thesis bases itself on concepts of composition, lyrics and arrangement. The project consists of four original composition for a four piece band named Katupojat. Music and lyrics are perceived by myself and the band's singer Janne Nissinen. Arrangements are my own and were finalized during the studio sessions.</p> <p>I started planning my thesis in my sophomore year. It was already sure that I would be working on some kind of musical material instead of a more academic direction. I wanted to compose original songs and record them, but the right purposeful concept eluded me. By this time I had been playing for a couple of years in a band named Katupojat. I enjoyed working with them and the chemistry between the band members was in place. However the band lacked its own material completely. This fact gave a purpose for my thesis and after that it all came together.</p> <p>The songwriting work consisted of songwriting meetings between myself and Janne. The first arrangements were conceived in practise sessions between the Kuopio-based three members of the group. The fourth member of the band Timo Timonen recorded his guitar solos in Mikkeli. Recording engineer for the project was Petteri Pyyny, the head teacher of Music Technology education in Kuopio Conservatory. Mixing was done in co-operation with Petteri and myself.</p>			
<p>Keywords</p> <p>Thesis, Project, Degree in Music, Recording, Producing</p>			

SISÄLTÖ

1	ENSIMMÄINEN PÄÄOTSIKKO	5
1.1	Ensimmäinen sävellyssessio	5
1.2	Neljännän kappaleen synty	6
1.3	Biisit valmiiksi	6
2	HARJOITUSVAIHE	8
2.1	Ensimmäinen harjoitus	8
2.2	Studioon valmistava harjoitus	8
3	ÄÄNITYKSET	9
3.1	Ensimmäinen äänityspäivä	9
3.2	Toinen äänityspäivä	11
3.3	Kolmas äänityspäivä	12
4	EDITOINTI JA MIKSAUS	13
5	YHTEENVETO	15
6	LÄHTEET	16

1 SÄVELLYSPROSESSI

Päädyttyäni valitsemaan opinnäytetyöni teemaksi omat sävellykset Katupojat-yhtyeelle, päätimme alkaa työstää muutamaa olemassa olevaa sävellysideaa laulaja Janne Nissisen kanssa. Sessio kesti noin 2,5 tuntia, jonka jälkeen meillä oli hyvin vahvat kolme biisi-idean runkoa lähes valmiina. Työstimme aluksi sointukiertoja ja pyrimme luomaan kokonaisia rakenteita. Näihin Janne demoili muutamia laulumelodiaideoita, joista osa päättyi lopulliseen sävellykseen asti. Ideoiden vaihto oli nopeaa ja yhdessä tekemisen kemia tuntui löytyvän välittömästi.

1.1 Ensimmäinen sävellyssessio

Ensimmäiseksi kohteena oli Jannella ollut idea, joka käsitti kolme sointua ja pienen melodianpätkän. Biisin tyylilaji oli selkeästi 4/4-osa tahtilajinen beat. Kuultuani sen vakuutuin välittömästi sen olevan selkeästi pre-chorus -tyyppinen, kertosaäkeeseen johtava osa. Jatkoimme osaa pidemmälle ja huomasimme sen sopivan myös kertosaäkeen taitteeksi johtamaan uuteen sääkeistöön. Jannella oli myös idea eräänlaisista väli-iskuista, jotka tulisivat osaksi sääkeistöä. Päätimme säilyttää ne aivan valmiiseen kappaleeseen saakka samanlaisina. Sointukierroista pyrimme tekemään mahdollisimman monipuolisia ja liikkuvia. Näin biisin A-osaan saatiin neljä hieman toisistaan poikkeavaa kiertoa, mikä mahdollisti monipuolisemman melodian kirjoittamisen. Myöhemmin tekstin valmistuttua sävellys sai nimekseen *Muisto*.

Samaa näkemystä sovelsimme myös kertosaäkeeseen. Siinä lähdimme ensin perusteholta, mutta välittömästi siirryimme välidominantin kautta kolmannelle asteelle, josta etenimme kvinttikiertoa käyttäen. Tähän syntyi välittömästi idea sekvenssinomaisesta melodiasta. Totesimme sen olevan perinteinen, mutta ei kuitenkaan liian pateettinen. Kertosaäkeen lopun taite haettiin mukaan Jannen alkuperäisestä ideasta ja näin myös kertosaäe sai lopullisen muotonsa.

Toinen käsiteltävistä aiheista oli Jannella pitkään pöytälaatikossa ollut "Rapsublues". Hänellä oli vahva näkemys, että kappaleessa tulisi olla triolibeat. Mollibluesin sointutehot tuntuivat välittömästi luonnolliselta ja käyttökelpoiselta. Myös ns. piiskakompista tahdin neljännelle iskulle jaoimme saman näkemyksen. Oma ideani oli lisätä B-osaan II-V-kadenssi kolmannelle asteelle, kulkien viidennen asteen septimisoinnun kautta I-asteelle. Näin saimme kertosaäkeeseen hahmon.

Varsinaisista melodoista emme alussa tehneet tarkempia muistiinpanoja. Ensimmäisen sävellyssession jälkeen jätimme aihiot hautumaan vielä varsin keskeneräisinä. Sisällytimme biiseihin kuitenkin demolaulua kun nauhoitimme niitä milloin puhelimella, tai kannettavalla digitaaliäänittimellä. Huomasimme meille olevan luontevaa tehdä aluksi sointukiertoja ja rakenteita. Nämä valmiit rakenteet toivat hyvin varhaisessa vaiheessa Jannelle ajatuksen, miten melodian kuuluisi mennä. Oli erittäin mukavaa huomata pitkään laulajana toimineen muusikon melodiantaju. Melodioiden säveltäminen tuottaa itselleni toisinaan vaikeuksia. Minulla on taipumus ajatella melodioita aivan liian monimutkai-

sesti, instrumentin kautta. Laulaja vastaavasti osaa nopeammin huomata, mikä on laulullista ja toimivaa. Laulajan kanssa melodioden säveltäminen ja ideoiden vaihto osoittautui erittäin opettavaiseksi kokemukseksi.

Kolmas työstämämme biisi-idea oli säveltämäni kitarariffi. Se sopi selkeästi kappaleen introksi. Hyvin nopeasti Janne alkoi demoilla lyhyitä teksti- ja melodiaideoita soittamani riffin päälle. Muuntelimme parin taitteen sointuja ja pian meillä oli A-osa joka johti luontevasti pieneen kasvatukseen. Tämä petasi kertosakeen hienosti paikalleen. Kolme sointua, C, A ja E ja kertosaie syntyi välittömästi. Myös joitakin Jannen demoamia teksti-ideoita käytin myöhemmin laatiessani kappaleeseen lopullista tekstiä. Aihe ja teema olivat molemmilla selvillä, joten alkuperäisistä tekstinpätivistä oli luonteva alkaa jaloistamaan varsinaista tarinaa. Alussa ilmoille heitetty lause, "melkein selvinpäin", jäi lopulta kappaleen nimeksi.

Kahden ja puolen tunnin sävellyssessio osoittautui erittäin tuotteliaaksi ja erityisen miellyttäväksi. Aiemmissa sävellystöissäni olin toivonut pääseväni työstämään ideoita varsinaisen laulajan kanssa ja viimein tämä toteutui. Huomasimme työtapojemme olevan hyvin samanlaisia ja toisiaan täydentäviä. Kun valmiina vielä oli muutamia ideoita mennessämme harjoitustilaan, tulimme ulos lähes valmiiden kappaleiden kanssa.

1.2 Neljännen kappaleen synty

Myös neljäs biisi-idea syntyi syksyn aikana soitellessani kitaraa kotonani. Pyörittelin kolmea sointua Bm-sävellajissa; Bm, Bm7/A ja E sekä yhdistin niihin toistuvan pikkauskuviota. Esikuvana kappaleen intron soinnuille toimi paljon keikoilla soittamamme Chris Isaakin Wicked Game-kappale. Olimme myös aiemmin Jannen kanssa puhuneet kantrityylisestä balladista, joka etenisi 1/16-osa vispiläkomppilla. Sointukierto toimi lähtökohtana sille. Se oli riittävän yksinkertainen toimiakseen introna sekä säkeistön taustana ja pystyin kehittämään sitä eteenpäin mihin suuntaan halusin.

Alkaessani miettiä laulufraasien rytmitystä, tarjosi intron ja säkeistön soinnut selkeän viitteen siitä, miten fraasit asettuisivat. Jatkoksi lisäsin kappaleeseen alennetulta kuudennelta asteelta lähtevän, pre-chorus-tyylisen osan. Se johti selkeästi kertosaieeseen, jossa tuntui luontevalta käyttää rinnakkaisen D-duurin perustehoja I-V-IV. Jälleen myös laulufraasien osalta kertosaieeseen oli olemassa selkeät valinnat. Pre-chorus muodostui lopulta kappaleen tekstin tarinaa sitovaksi ja kertosaieettä hyvin pohjustavaksi elementiksi.

1.3 Biisit valmiiksi

Lopulliseen muotoonsa kaikki kappaleet kehittyivät Tammikuun ja Helmikuun 2017 aikana. Tammi-kuussa muutamien viikojen ajan kärsin lievistä unettomuudesta. Tällöin kirjoitin *Muisto*-kappaleen tekstin valmiiksi yhdessä yössä. Kaikki lähti Jannen demolauluissa käyttämästä "Eikö niin, uskoisin haaveisiin" -lauseesta. Ryhdyin miettimään sille jatkoa riimitellen ja pian minulla oli valmis kertosaie. A-osan teksti käsittelee enemmän päähenkilön omia muistelmia ja niistä koettua ikävää. Tekstistä

tuli lopulta omakohtainen muistelo mahdollottomasta rakkaudesta, joka sisälsi paljon lupauksia ja haaveita, mitkä jäivät toteutumatta – normaali iskelmän tekstiaihe. Teksti säilyi lähes muuttumattomana lopulliseen nauhoitukseen, lukuunottamatta suvantokohtaan tullutta ”Eikö niin, uskoin lupauksiin, valheellisiin.” -virkettä.

Tekstityksen osalta tuotteliaimpia hetkiä olivat yhteiset kirjoitussessiot Jannen kanssa. Näitä käytiin kevättalven aikana neljä kappaletta. Jokaisella kerralla saimme muutaman tekstiaihion eteenpäin ja osan lähes valmiiksi asti. Ensimmäisellä kerralla tekstitimme *Kylmää*-kappaleen ensimmäisen aihion. Myös *Melkein selvinpään* oli työn alla. Siihen minulla oli ollut jo pitkään valmiina tarina, joka käsitteli fiktiivistä olettamusta Jumalasta, joka oli alkoholisoitunut. Totesimme sen olevan aiheena kuitenkin liian raflaava, joten päädyimme sijoittamaan sen unenomaiseen, päähenkilön henkilökohtaiseen ravintolailtaan. Tarinasta tuli inhimillisempi ja myös bändimme jäsenten keskinäinen huumori sekä itseironia saatiin vangituksi lopulliseen tekstiin.

Käyttämämme työskentelytavat Jannen kanssa toivat hienosti esiin molempien vahvuudet biisintekijöinä. Jannella oli alusta asti vahva taipumus miettiä kappaleisiin sopivia melodioita. Itselläni sen sijaan vahvuutena ovat aina olleet riffit ja sointukierrot johtuen rock-, ja metallimusiikin kuuntelu- ja soittohistoriasta.

Säveltäessämme oli Jannelle tärkeää käydä läpi erilaisia sointuvaihtoehtoja, jotta melodiasta saataisiin mahdollisimman monipuolinen ja käytössä olisi paljon vaihtoehtoja äänenkuljetukseen. Itselleni on sävellysprosessissa tärkeää hahmottaa nopeasti kappaleen kokonaiskuva. Tällöin lähes valmiiksi säveltämiäni sointukierroja oli helppoa muokata kappaleen rakenteen hämärtymättä. Musiikin teoreettinen koulutus auttoi tarjoamaan sointuihin vaihtoehtoja, mutta myös erilaisten riffien säveltämiskokemuksista saatoin ammentaa erilaita lähestymiskulmaa.

Jo alussa huomasimme, että rakenteet hahmottuivat nopeasti. Jos sointukierro oli hyvä, yleensä Jannella oli jo ideoita erilaisista melodioista. Myös laulufraasien rytmitykset ja ajoitukset olivat sekä hänen että minun ajatuksissani hyvin lähellä toisiaan. Sitten aloimme kokeilla, millainen melodia ja lopuke sopisivat mihinkin fraasiin. Mikäli valmista tekstiä ei ollut, hyräilimme melodiaa. Useimmiten kuitenkin samalla kun sävelsimme melodiaa, kirjoitimme jo kappaleen tekstiä. Huomasimme tämän työskentelytavan toimivan jo aiemmin, kun kirjoitimme tekstiä ja melodiaa *Kylmää*-biisiin.

Sovelsimme työskentelytapaa myös viimeisenä valmistuneeseen *Katupojat*-biisiin. Kertosäkeeseen lisättiin Jannen idean pohjalta VI-asteen mollisointu tuomaan lisää liikettä harmoniaan. Näin kertosäkeeseen muodostui nykyisin pop-musiikissa erittäin yleisesti käytetty I-V-VI-IV sointukadenssi. Tartuin tuolloin myös Jannen puolivahingossa soittamaan G-duurissa laskevaan bassokuvioon. Lisäsin siihen sävellajinmukaiset soinnut ja siitä saimme kappaleen sooloon ja loppuun vievän, laskevan, synkooppirytmisen kuvion. Näin myös viimeisimpänä työn alla ollut *Katupojat* oli valmis.

2 HARJOITUSVAIHE

Kappaleet ja itse projekti jäivät pitkäksi aikaa telakalle syksyn ajaksi. Joitakin tekstejä kuitenkin syntyi syksyn aikana kaikkiin kappaleisiin. Varsinaisen sysäyksen työskentely otti eteenpäin vasta tammi-kuussa, kun kokoonnuimme ensimmäistä kertaa yhtyeen kolmen jäsenen voimin treenikämpälle käymään biisejä lävitse. Tällöin prosessiin liittyi mukaan ensimmäistä kertaa myös yhtyeen rumpali Hannu Nenonen.

2.1 Ensimmäinen harjoitus

Ensimmäiseksi otimme käsittelyyn rankenteeltaan valmiin, tuolloin vielä nimeämättömän *Muisto*-kappaleen. Yhtyeen ohjelmistossa on paljon perinteistä beat-iskelmää, joten tässäkin valossa se tuntui helpoimmin lähestyttävältä. Ongelmaksi muodostui treenien alkuvaiheessa tekstin puute. Melodioiden demoaminen oli vaikeaa, joten päädyimme käymään läpi kappaleen rakennetta, ja tallensimme sen muutamalla otolla digitaalitallentimeen. Myös pari sovitusideaa, joita olin mielessäni pyöritellyt, saivat vahvistuksen näissä harjoituksissa. Tästä esimerkkinä ovat sooloa välittömästi seurannut rumpubreikki, ja suvanto. Myös Jannen alkuperäiset A-osan painotukset päätettiin säilyttää muuttumattomana. Kokeilimme korostaa niitä rumpujen yhtäaikaisilla iskuilla, mutta totesimme niiden olevan liian vallitseva ja vahva korostuskeino. Beat-tyylisissä kappaleissa on tärkeää sitoa komppi basson ja rumpujen kesken suhteellisen staattiseksi.

Harjoitusten toinen biisi oli *Melkein selvinpäin*. Tuolloin siinä oli tekstiaihio, jota käytettiin apuna rakenteen selventämisessä sekä laulumelodian demoamisessa. Keskityimme lähinnä osien viimeistelyyn ja läpisoittamiseen, emmekä sen tarkemmin kiinnittäneet vielä huomiota taitteiden etuiskuihin ja painotuksiin. Jälleen kerran vuodenvaihteessa 2017 hankkimani Zoom H1-digitaalitallennin oli hyvä apuväline rakenteen taltiointiin.

2.2 Studioon valmistava harjoitus

Toinen harjoituskerta ajoitettiin helmikuun puolenvälin viikonlopulle. Tuolloin harjoittelu aloitettiin *Katupojat*-kappaleella. Se oli ollut siihen saakka vähimmällä huomiolla sovituksensa osalta. Rumpalimme Hannu kävi kappaleen rakennetta kuunnellen läpi, tehden samalla muistiinpanoja taitteista. Hänellä oli myös mukanaan metronomi ja aloitimme sen avulla hakea sopivaa tempoa kappaleeseen. Hannu soitti 1/16-komppia ja esitimme biisin osat hänelle Jannen kanssa. Tarkistimme yhdessä osien tahtimäärät ja näin Hannu saattoi hahmottaa taitteet, ja soittaa niihin iskuja ja fillejä. Myöskään *Katupojissa* ei ollut vielä tässä vaiheessa tekstiä, joten rakenne oli pääosassa.

Viimeistä studioon valmistavaa harjoituskertaa oli edeltänyt Jannen ja minun kahden päivän mittainen tekstitys ja sovitusessio. Tuolloin hioimme rakenteet ja melodiat lopulliseen muotoonsa. Samalla kirjoitimme myös tekstejä eteenpäin, ja tallensimme Zoom H1:llä akustiset versiot biiseistä ilman lauluja. Pidimme akustisten kitaroiden äänimaailmasta ja päätimme käyttää niitä myös lopulli-

sisä äänityksissä kahden kappaleen osalta. Kun tekstit valmistuivat, oli Jannella mahdollisuus harjoitella niitä ja sovittaa melodiat omaan tulkintaansa sopiviksi. Luotin tässä laulajan kokemukseen ja ammattitaitoon ja annoin hänelle vapaat kädet sovittaa melodiat näkemyksensä mukaisiksi.

Viimeinen harjoitus oli viikko ennen äänitysten alkua. Näissä harjoituksissa myös Hannu tallensi kappaleet itselleen sopivalla tavalla käyttäen Sonyn videokameraa. Kävimme läpi edellisten harjoitusten muistiinpanot ja soitimme kappaleita läpi muutamia kertoja. Myös tekstit olivat lähes valmiita ja Jannella oli matkassaan tietokoneella puhtaaksi kirjoittamani versiot. Joitakin lisäyksiä teksteihin tehtiin vielä harjoitusten päätyttyä. Erityisesti *Kylmää*-biisin kolmas säkeistö sai lopullisen muodon vasta muutama päivä ennen laulujen äänitystä.

3 ÄÄNITYKSET

3.1 Ensimmäinen äänityspäivä

Johtuen bändimme arkisin töissäkäyvien jäsenten vähästä ajasta, sovimme ensimmäisen studiosession lauantaille 8.4.2017. Ensimmäisen session tavoitteena oli saada mahdollisimman paljon pohjanauhoituksia valmiiksi. Näihin kuuluivat lähinnä rumpu- ja bassoraidat. Projektin äänitysvastuun oli ottanut Kuopion Konservatorion musiikkiteknologialinjan opiskelijat ja heidän vastuopettajansa Petteri Pyyny.

Valmistelin studiosessiota perjantaina 7.4. yhdessä teknologiaopiskelijoiden kanssa. Siirsimme konservatorion varastosta muutamia pehmeäseinäisiä sermejä studiotilaan. Nillä eristimme paikan rumuille yhteen nurkkaan ja kitaravahvistimille vastapäiseen nurkkaan. Näin välttyimme kitarasoundin vuotamiselta rumpumikrofoneihin. Myös basson päätimme nauhoittaa samasta syystä DI-boksin kautta suoraan linjaan, ilman vahvistinta.

Lauantaiaamuna kokoonnuimme studiolla kello kymmenen aikoihin. Aloitimme rumpusetin kasaamisella ja mikittämisellä. Mikrofonien kattaus oli perinteinen; Shure SM57 ja -58 dynaamisia mikrofoneja, Sennheiserin 906 dynaamisia mikrofoneja, Röde-kondensaattorimikrofonit stereoparina overhead-mikrofoneiksi sekä oma mikrofoni bassorummulle. Äänitystä valmistellut opiskelija Jere Kortelainen teki loistavan pohjatyön mikkien asemoimisessa. Tämä yhdistettynä Hannu Nenosen loistavasti soivaan 60-luvun Slingerland-rumpusettiin tuotti lopulta suhteellisen valmiin kuuloiset rumpusoundit jo äänitysvaiheessa. Lopputuotannossa soundeja jouduttiin luonnollisesti vielä siistimään ja vuotoja tassaamaan EQ:lla.

Kuitenkin ennen kuin yhtäkään ottoa saatiin äänitettyä, kohtasimme ongelmia. Äänittäjillä käytössä ollut kanavalista ei täsmännyt kytkentöjen kanssa, mikä johti pitkälliseen kytkentöjen korjaamiseen ja oikeiden kanavien etsintään. Rumpalin piti käydä jokainen mikki erikseen läpi naputtelemalla, ja vastaavasti tarkkaamon puolelta täytyi kullekin mikille löytää oikea kanava äänikorttiin. Tämä tarkoitti kytkentöjen uusimista studion puolella mikkietuasteeseen tulevien kanavien osalta ja oikean kanavan

ilmoittamista kullekin raidalle myös tarkkaamon DAW:n puolella. Lopulta oikeat kanavat löytyivät, mutta kaikkeen tähän tuhrautui reilut kaksi tuntia.

Kello yhteen mennessä saimme rummut äänitysvalmiiksi ja rakensimme myös kuulokekuuntelun studion puolelle. Ensimmäiseksi äänitettäväksi biisiksi valittiin *Katupojat*. Pyrimme käyttämään nauhoituksissa myös klikkiraitaa ja parin kokeilukerran jälkeen kappaleen tempo vakiintui 164 iskuun minuutissa. Rumpuraita valmistui neljästä otosta. Aluksi esiintyi pieniä ongelmia kuuntelun kanssa, kuten kuulokeiden pätkimistä ja eroja kuuntelun tasoissa, mutta nämä hoidimme kuntoon. Kuitenkin äänityskonsepti oli selkeä. Eristimme yhdellä sermillä Jannen laulun, jottei se vuotanut rumpuihin ja Hannu soitti rummut kerralla livenä nauhalle. Demolaulu myös auttoi meitä kaikkia hahmottamaan rakennetta ja tuomaan rumpuraidoille oikean dynamiikan eri osien välille.

Toiseksi äänitettäväksi kappaleeksi valitsimme *Muiston*. Se vaati ehdottomasti eniten soittokertoja. Tähän vaikuttivat osin liian harvoiksi jääneet harjoituskerrat, mutta eritoten äänittäjänä tuolloin toimineen opiskelijan työskentelytavat. Sen sijaan, että olisimme soittaneet kappaleesta useampia ottoja ja kasanneet niistä parhaimman rumpuraidan, yritimme aina soittaa kokonaisen oton. Jälkeenpäin ajateltuna tämä oli aikaavievää ja myös hieman typerää. Tuolloin äänittäjänä toimineelle Mikko Karilahdelle käytössä ollut Logic Pro X oli kohtuullisen vieras. Hänen opiskelunsa ohjelman parissa olivat vasta alussa, ja hänen kokemuksensa pohjautuivat lähinnä Pro Tools -ohjelmiston käyttöön ja konemusiikin luomiseen. Näin ennakkoon valmisteltuja, vähemmän aikaa vieviä toimintatapoja ei kyetty toteuttamaan. Kuitenkin kappaleen rumpuraita saatiin talteen n. 7-8 soittokerran jälkeen.

Kolmas kappale oli *Melkein selvinpäin*. Jo ensimmäinen otto kappaleesta osoittautui aivan loistavaksi ja kokonaiseksi. Kuitenkin juuri kun olimme soittamassa kappaleen viimeistä kertosaettä, huomasimme kuuntelussamme katkoksen, jolloin itse arvasin, että jotain ikävää tapahtui. Äänittäjä ilmoitti hetken kuluttua äänitystietokoneen kiintolevyn täyttyneen huomaamatta. Tämä tietenkin vaati toimenpiteitä, jotta lisää kiintolevytilaa saatiin vapautettua. Tässä äänittäjä Karilahti osoitti loistavaa ongelmanratkaisukykyä ja sessio saatiin jatkumaan vain noin vartin tauon jälkeen. Soitimme kappaleesta vielä kaksi ottoa ja rumpuraita oli valmis.

Viimeisenä rumpujen osalta oli vuorossa *Kylmää*. Kappaleen 12/8-tahtiosoituksen innoittamana ehdotin, että laitamme klikkiraidan soittamaan trioleita eli kohti tiheämpää aika-arvoa. Näin tempon kuuleminen ja ylläpitäminen helpottui, muuten varsin hitaassa kappaleessa sen sijaan, jos olisimme kuunnelleet pisteellistä 1/4-osa klikkiä. Hyvän kuuntelun ja livenä tapahtuneen soittajien interaktion ansiosta saimme kappaleen rummut kahdella otolla talteen.

Soitimme kappaleet samaan Logic Pro X:n projektipohjaan peräkkäin. Kuitenkin johtuen ilmeisesti äänittäjän kokemattomuudesta editointivaiheessa tai *Melkein selvinpäin*-kappaleen äänityksessä tapahtuneesta kiintolevyn täyttymisestä, aiemmin soittamamme *Muiston* paras rumpuotto katosi. Tämä ilmeni kun aloimme siirtää rumpuraitoja projektin alkuun. Tuolloin tarkoituksena oli aloittaa basson

nauhoitukset. Lopulta kellon lähestyessä seitsemää, menimme vielä kerran studion puolelle ja soitimme mielestäni parhaan oton kappaleesta siihen mennessä. Lopulliseen rumpuraitaan tarvitsi editoida vain kaksi avonaisen hi-hatin iskua.

Ensimmäisen päivän päätteeksi Janne soitti vielä bassoraidat, joihin tarvitsi käyttää aikaa vain noin tunti. Valmiit raidat koostuivat maksimissaan kolmesta otosta. Muutamiin ottoihin jäi joitakin virheitä, mutta totesimme niiden olevan niin vähäisiä, että ne pystyttäisiin korjaamaan myöhemmin lopputuotossa. Ensimmäistä äänityspäivää voitiin näin ollen pitää vastoin käymisistä huolimatta onnistuneena.

3.2 Toinen äänityspäivä

Toisen äänityspäivän aloitimme akustisten kitaroiden äänityksellä. Vastuun äänityksestä otti tuolloin musiikkiteknologialinjan johtava opettaja Petteri Pyyny. Tämä osoittautui oikeaksi ratkaisuksi – aikaa oli rajallisesti käytettävissä, ja äänittäjän tietotaito oli tärkeässä roolissa toiminnan suoraviivaistamiseksi. Petterillä on paitsi pitkä kokemus kitaristina ja kitaransoitonopettajana, myös runsas tietotaito studio- ja äänitystekniikassa.

Kun aloimme pohtia, mitä mikrofoneja käyttäisimme akustisten kitaroiden äänityksessä, oli hänellä välittömästi oikea näkemys asiasta. Valitsimme mikrofoneiksi Sennheiserin pienen kondensaattorimikrofonin lähelle kitaran kaulaa, sekä Shuren 414 -kondensaattorimikrofin tilamikiksi. Pienemmän mikin oli tarkoitus tallentaa plektran iskuja kaulaliitoksen kohdalta. Tilamikki sen sijaan ottaa enemmän tilaan avautuvan kitaran kaikukopan soundia. Mikkien sijoittelusta johtuen oli tärkeää ottaa huomioon myös niiden vaihe.

Instrumenteiksi olin valinnut oman Yamahan 12-kielisen akustisen sekä kitaristikollegaltani, Jukka Jänkäältä lainaamani Seagull 6-kielisen. Päätin sovittaa akustiset niin, että kuusikielinen olisi pääroolissa *Katupojat*-kappaleen arpeggiokuviossa ja 12-kielinen toimisi säestävämmässä roolissa. Äänitimme ensin kuusikielisen raidan johon käytimme kolme ottoa. Kun aloimme äänittää 12-kielistä tuli mieleeni viime hetken sovitusbidea soittaa introon pitkiä sointuja ja lähteä komppaamaan vasta pre-choruksen alusta. Myös 12-kielisen raita taltioitiin kolmesta otosta. Teimme raidasta kopion ja panoroimme ne stereokuvan äärilaitoihin vasemmalle ja oikealle. Kuusikielisen pidimme keskemmällä.

Myös *Muiston* sovitus sisälsi akustisia kitaroita. Siinä kuusikielisellä oli selkeä komppaavampi osa. Soitin 12-kielisellä samantyyppisen raidan, mutta myös sointuarpeggioita sisältäneen lisäraidan. Näin rytmisempi komppi kahdella akustisella muodostui syvemmäksi ja arpeggiot antoivat keveyttä säestyksen laidalle. Akustisten kitaroiden äänitys oli yksi tärkeimmistä äänityspäivän vaiheista. Biisit alkoivat saada hahmoa ja myös sähkökitaroiden sovitusta pystyi miettimään tarkemmin. Johtoajatukseksi oli, ettei näistä kahdesta kappaleesta tehdä liian raskaita ja täyden kuuloisia liialla säestyksellä.

Kun akustiset kitarat oli saatu nauhoitettua, siirryimme sähkökitaroihin. Olin aiemmin rumpuja äänittäessä soittanut demokitara nauhalle Marshallin Silver Jubilee -vahvistimella. Vaikka sen soundi on

hyvä, on se hieman alakeskialueelta korostunut johtuen sen pienestä rakenteesta. Halusin lähtösoundista avonaisemman ja kirkkaamman, joten kokeilin toista vahvistintani Marshall JCM2000:a. Jaoimme Petterin kanssa saman näkemyksen siitä, että mikitämme 2x12 kaappini kolmella mikillä. Lähimikeiksi elementtien eteen valitsimme Shuren SM57 ja Sennheiserin 906. Kolmanneksi tilamikiksi Shuren 414:n. Lopputuloksena soundi oli erittäin luonnollinen, riittävän selkeä ja avonainen. Tämä johti päätökseen käyttää samaa vahvistinta kaikkiin sähkökitaraäänityksiin. Erilaisia soundieroja toivat pedaalien ja kitaroiden vaihtelu. Käytössä oli Fenderin Telecaster, Stratocaster sekä Ibanez RGT2020, jossa humbucker-mikit.

Sähkökitaroiden komppauksen osalta äänitys oli vaivatonta. *Muistoon* päätin soittaa beatille tyypillisen, synkoopikuvion Stratocasterilla. Muutoin käytin kappaleen soolossa ja filliraidalla Telecasteria. Soolon olin miettinyt kappaleeseen valmiiksi äänityksiä edeltäneenä iltana. Fillit sen sijaan tulivat sointujen ympärille lennosta keksimistäni melodiakuvioista. Sekä soolo että fillit vaativat n. 3-4 ottoa valmistukseen. Päätimme myös nauhoittaa fillejä useammalla otolla koko kappaleen mitalle ja valitsimme parhaat lopullisessa editoinnissa.

Katupojat-biisiin soitin samankaltaiset raidat kuin *Muistoon*. Fillejä yksi raita ja soolo erikseen. Kuuntelimme muutamia ensimmäisiä ottoja ja huomasin venytyksien olevan hieman epävireisiä, joten filliraitoja täytyi soittaa uudelleen. Käytimme samaa menetelmää, kuin *Muiston* osalta – koko kappaleen mittaisia ottoja ja valitsimme niistä parhaat. Sen sijaan täysin improvisoitu soolo valmistui vain kahdesta otosta.

Toisena äänityspäivänä ehdimme soittaa vielä *Kylmää*-bluesin kitaraosuudet. Nelosiskuille tulevat aksentit olivat tärkeässä roolissa komppauksessa ja niihin sain selkeitä ohjeita äänittäjä Pyynyltä pysytellä vain yläkielillä. Halusin iskuihin kuitenkin hieman erilaisia käännöksiä. Mietin muutaman oton välissä käännökset tarkkaan, jotta soitto ei kuulostaisi epävarmalta. Sooloon minulla oli selkeä idea Stevie Ray Vaughan -tyylisestä lähestymisestä ja mietin etukäteen millaisia ideoita käyttäisin. Lopullinen soolo onkin ensimmäinen otto, joka taltioitiin.

Äänitykset jouduttiin kuitenkin lopettamaan hieman etuajassa klo 14 aikoihin johtuen Petterin aika-tauluista. Tähän mennessä Janne oli päässyt paikalle valmiina laulamaan ensimmäisiä lauluosuuksia nauhalle. Muutamaa kokeilua lukuunottamatta laulujen äänitys siirrettiin seuraavalle päivälle. Aika-taulu oli suotuisampi seuraavana päivänä ja päätimme tehdä suunnitelman äänitysten kulusta: Minä nauhoittaisin aamusta alkaen niin paljon kitaroita valmiiksi, kuin mahdollista ja iltapäivä voitaisiin käyttää lauluihin heti, kun Janne pääsisi paikalle.

3.3 Kolmas äänityspäivä

Kolmas äänityspäivä päästiin aloittamaan jo aamusta. Aloimme ensiksi hakemaan kitarasoundia *Melkein selvinpäin*-biisiin. Tarkoituksena oli soittaa kaksi komppiraitaa kahdella eri kitaralla ja koostaa säestys niistä. Käytin niihin Ibanezia ja Telecasteria. Ibanezin humbuckerit antoivat komppiin bassoa

ja keskialueen tukevuutta, kun taas Telecasterin kirkas soundi sopi kompini kärkeksi. Teimme jälleen kopion Ibanezilla soitetuista raidoista ja levitimme sitä panoroinnilla. Telecasterin jätimme stereoku-
van keskelle. Olin suunnitellut biisin introon ja välisoittoon lyhyempiä sooloja rytmittämään lauluosuuk-
sia. Se oli luontevampi ratkaisu, kuin alun perin käyttämäni pelkkä riffi. Soolosoundi oli Ibanez Barber
Dirty Bomb -säröpedaalin läpi jälleen Marshallin JCM2000:en. Soitin sooloista useampia ottoja ja kun
idea alkoi hahmottua, kasasimme soolot parhaista ostoista.

Puolenpäivän jälkeen Janne pääsi paikalle ja aloitimme lauluosuuksien nauhoitukset. Janne lauloi kap-
paleita läpi useampaan otteeseen ja lopulliset lauluraidat valmistettiin editointivaiheessa. Käytimme
lauluihin myös tuplausta tasaamaan virettä ja antamaan soundiin lisää tehoa. Annoin Jannen vapaasti
laulaa myös stemmoja tuplausraidoille oman makunsa mukaan ja erityisesti *Muistoon* ne toivat juuri
oikeanlaisen lisän. Kun laulut oli nauhoitettu, yritin vielä soittaa joitakin kitaroita lisää nauhalle, mutta
tuntui, että ideat olivat jo loppu. Kahdeksan tunnin äänityssessio vaati veronsa nopeine aikataului-
neen, mutta tiesin, että materiaalia olisi riittävästi tallessa.

4 EDITOINTI JA MIKSAUS

Editointi ja projektin miksaus päästiin aloittamaan Pääsiäisen jälkeen 18.4.. Työskentelimme lähinnä
Petterin aikataulujen ehdoilla, muutamia tunteja päivissä, kolmen viikon ajan. Työskentelytavaksi va-
kiintui se, että hän käytti Logic Prota editointiin ja minä seurasin ja kuuntelin, mikä otto kullekin
lopulliselle raidalle valitaan. Sijoitimme kunkin kappaleen omaksi projektitiedostokseen, mikä mahdol-
listi erilaisten miksausten tekemisen biisin tyylillä riippuen. Äänitysvaiheessa olimme vielä käyttäneet
vain yhtä projektipohjaa. Poistimme pohjanauhoituksissa käytetyt demokitarat ja laulut sekä sii-
vosimme projektit ylimääräisistä tyhjästä raidoista.

Teimme aluksi raakamiksauksen, että kaikki soittimet olivat jokseenkin tasapainossa. Editoinnin aloi-
timme yleensä lauluraidasta. Käytimme Logicissa ns. Stack Track -näkymää, jossa ohjelma listaa sa-
malle raidalle kaikki eri otot. Tämän avulla editointi oli helppoa. Kävimme otot läpi ja vertailimme niitä
toisiinsa kohta kohdalta. Jos toisessa otossa fraasi oli parempi, leikkasimme sen ja siirsimme päälau-
luraidalle. Samaa periaatetta sovelsimme myös kitaroiden editointiin. Jätimme *Katupoikiin* ja *Kylmään*
tilaa myös bändin toisen kitaristin Timo Timosen soolo-osuuksille. Hän nauhoitti osuutensa etänä ja
lähetti ne sitten meille editoitavaksi. Timolla oli käytössään kaksi mikkiä, SM57 ja Røde, joten teimme
kumpaakin sooloa varten kaksi raitaa ja miksasimme lopullisen soundin näistä kahdesta mikistä.

Musiikkiteknologia linjalla ollut opiskelija Olli Huttunen teki pohjatyön rumpusoundien kanssa. Hän on
itse rumpali ja käytännössä ammattilainen myös studiotyöskentelyssä. Siirsimme hänen rumpuraidoille
tekemänsä ekvalisoinnit ja kanava-asetukset *Muiston* lisäksi myös jokaiseen muuhun projektitiedos-
toon. Näin meillä oli yhtenäinen pohja, mistä lähteä hakemaan kappalekohtaista rumpumiksausta.
Rummut kattavat erittäin ison osan taajuuskuvasta, joten niiden ekvalisointiin on tärkeä käyttää mah-
dollisimman paljon aikaa (Keller, 2010). Kappaleet ovat myös tyyliltään varsin erilaiset, joten sama
ekvalisointi kaikkiiin olisi ollut väärä ratkaisu. Luonnollisesti rumpuja äänitettäessä myös mikrofonit

ovat lähellä toisiaan ja näin ilmenee vuotoja mikkien välillä. Nämä aiheuttivat pieniä ongelmia lähinnä kovaaäänisemmissä osuuksissa, kuten *Melkein selvinpään*-biisissä. Erityisesti bassorummun soundin löytämiseen sekä eri mikrofoniin vuotojen minimoimiseen auttoi Logic Pron Strip Silence -työkalu. Se poistaa raidoilta hiljaisemmat osuudet, jolloin yksittäisiä iskuja on helpompi muokata. Rumpuraitojen editointi oli vähäistä. Ainoastaan muutamia hi-hatiniskuja lisättiin ja ylimääräisiä virveliniskuja leikattiin.

Basson ja bassorummun yhteissoundi muodostui projektissani ehdottomasti haasteellisimmaksi tasapainottaa. Jannen basson soitto on hyvin vilkasta ja halusin bassosoundin olevan selkeä, jotta tämä tulisi esiin. Soundin täytyi kuitenkin olla riittävän tukeva erityisesti *Muistossa* ja *Katupojissa*. Varsinainen bassosoundin löytäminen ei ollut niinkään haasteellista, vaan sen istuminen hyvin kokonaismiksaukseen. Liian korostuneet matalat taajuudet ovat yleisin ongelma miksausissa, jotka tulevat projektistudioista. Yleensä tämä johtuu suoraan miksausympäristöstä. (Keller & Doell, 2011) Tila, jossa miksasimme tuntui kärsivän epätasaisesta basso- ja alakeskialueen toistosta. Jos basso kuulosti olevan tasapainossa miksaustilassa, oli se ylikorostunut toisessa tilassa. Paikallistimme ongelma-alueen n. 170Hz:n ja pyrimme tasapainottamaan sitä ilman, että bassosoundi jäisi liian ohueksi.

Kitaroiden suhteen ekvalisointi ja jälkituotto jäi suhteellisen pieneksi. Akustisia kitaroita muokkasimme hieman enemmän kuin sähkökitaroita. Akustisista lähinnä korostuneita plektran iskuja täytyi hieman korjata EQ:lla. Sähkökitaroiden osalta tavoitteenani oli saada mahdollisimman hyvä perussoundi hyvällä mikkien sijoittelulla. Lukuunottamatta *Melkein selvinpään*-biisiin tarvittua keskialueiden korostusta ja *Kylmää*-kappaleen alataajuuksien tukevoittamista, sähkökitarat ovat ekvalisoimattomia. Joitakin kaikuja lisättiin lähinnä sooloihin sekä kompressointia tasoittamaan isoimpia dynamiikan vaihteluja.

Petteri ehdotti jo alkuvaiheessa tuplauksen käyttöä lauluissa tehokeinona ja tasaamaan virettä. Hänelle projektin kappaleet toivat mieleen mm. Kolmas Nainen -yhtyeen, joka on käyttänyt laulutuplausta. Idea tuntui toimivalta, mutta tärkeää oli löytää kahden raidan keskinäinen balanssi. Tuplaukset eivät saaneet olla liian korostuneita. Tiukan aikataulun vuoksi laulujen äänittämiseen jäi verrattaen vähän aikaa. Tämä johti useisiin vireen korjauksiin jälkikäteen. Erityisesti *Muiston* lauluraitojen kanssa työskentelimme paljon. Karsimme myös korostuneita S-kirjaimia DeEsserillä ja haimme lopulliseen laulusoundiin lievää kompressointia ja kaikuja. Lopullisten miksausten masterointiin käytimme erilaisia vaihtoehtoja kappalekohtaisesti. Kompressoria ja Advanced Limiteriä *Katupoikiin* ja *Muistoon* ja lisäksi Multipressoria tarjoamaan ylimpien taajuuksien selkeyttä *Kylmää* ja *Melkein selvinpään*-biiseihin.

Tavoitteenani opinnäytetyössäni oli tutustua levyntekoon prosessina. Mitä kaikkea projekti vaatii, kun lähdetään puhtaalta pöydältä ilman mitään valmista. Millaista on saattaa projekti valmiiksi aina ensimmäisestä biisi-ideasta valmiiseen tuotteeseen saakka. Kokemus on ollut erittäin opettavainen. Aiemmat opintoni ja työskentelyni muusikon ammatissa ovat antaneet vahvan käsityksen siitä, mitä muusikkona työskentely on. Kuitenkin tämä projekti oli ensimmäinen, jossa työskentelin myös ns. miksauspöydän toisella puolella, tuottajana. Erityisesti studiossa työskentely sen kaikkine osa-alueineen oli opettavaisinta. Mitä tulee ottaa huomioon, kun studiotilaa valmistellaan soittoon? Kuinka mikit sijoitellaan kutakin äänitystapahtumaa varten parhaiten? Mitä tulee ottaa huomioon esim. vaiheista ja niiden vaikutuksesta ääneen? Puhumattakaan, mitä tulee ottaa huomioon kun lopullista miksausta ollaan tekemässä. Miten erilaiset kuuntelut käyttäytyvät suhteessa tilaan, jossa miksausta ollaan tekemässä ja mitä työkaluja on käytettävissä? Ja eritoten millaista musiikkia ollaan ylipäänsä tekemässä?

On myös erittäin opettavaista olla ensin säveltäjä ja sanoittaja, sen jälkeen muusikko, joka pyrkii parhaimpaan mahdolliseen soittoasuoritukseen studiossa ja lopuksi vielä tuottaja, joka koittaa saada sävellykset kuulostamaan mahdollisimman hyvältä. Tällöin on kyettävä oikeanlaiseen itsereflektioon. On nähtävä asioiden laajempi kuva, eikä vain keskittyttävä yksittäiseen soittoasuoritukseen tai liikoihin yksityiskohtiin. On keskittyttävä itseensä ulkopuolisesta näkökulmasta ja osattava olla oikeassa suhteessa kriittinen ja salliva. Itselläni ajattelutapa on aina ollut mennä suuremmasta pienempään eli laajemmasta kuvasta kohti yksityiskohtia. Tätä johtoaajatusta soveltaen projekti tuntui aina pysyvän hallussa. Kun kokonaiskuvasta oli käsitys, saattoi työskennellä vähän kerrallaan pienempien osa-alueiden parissa. Näin kokonaisuus valmistui pikkuhiljaa pala palalta. Kun sävellyksistä oli olemassa rakenteet, saatettiin keskittyä teksteihin tai meldioihin. Kun rummut ja basso oli äänitetty, saatettiin keskittyä kitaroiden sovittamiseen. Paljon opittavaa tuottamisesta kuitenkin vielä on. Tämä projekti oli yksi oppimisvaihe ja -kokemus pitkällä opintiellä.

Myös yhteistyön merkitys on itselleni tärkeä. Ilman loistavia bändikavereita ja ammatitaitoisia ihmisiä, ei tämäkään projekti olisi valmistunut. Oppilaitoksen mahdollistamat tilat tarjosivat loistavan oppimisolun soveltaa tähänastisia oppeja ja saada uusia käsityksiä levyntekoprosessista. Pyrkimyksenäni on soveltaa projektista saatuja kokemuksia myös opetustyössä. Tavoitteena oli julkaisukelpoinen äänite, tuotettuna alusta loppuun ja siinä onnistuttiin.

KELLER Daniel & DOELL Pete 2011-10-11 *Top 8 Mixing And Mastering Mistakes And How To Avoid Them* [verkkosisältö] <http://www.uaudio.com/blog/studio-basics-mastering-mistakes/>

KELLER Daniel 2010-4-21 *Fix Common Mix Problems With EQ* [verkkosisältö] <http://www.uaudio.com/blog/multiband-eq-mix-fix/>

